

Foorumipidaja vastutusest üldiste isikuõiguste rikkumise korral

Ele Liiv
Harju Maakohus

Väljendus foorumis

- Tekst
- Audiovisuaalne kujutis
- Foto
- Ükskõik millises vormis kunstiline väljendus

Üldised isikuõigused

- Õigus lugupidamisele ja heale nimele
  - au teotamine
  - nime kahjustamine
- Kohtupraktika poolt väljaarendatud üldised isikuõigused:
  - kujutis, karakterpilt, informatsiooniline enesemääratlemine jne (avatud nimekiri).

Käsitletud õiguste kaitse võimalused

- Andmete ümberlükkamise või paranduse avaldamise hagi (võimalik sisuliselt vaid au ja hea nime kohtuliku kaitse korral, VÕS § 1047 lg 4)
- Mittevaralise kahju hüvitamise hagi (VÕS § 134 lg 2)
- Nn keelustamishagi (VÕS § 1055 lg 1)

Vastulause esitamise õigus

- Eesti õiguses sätestatud vaid ringhäälinguseaduses ja Eesti Rahvusringhäälinguseaduses.
- Võimalik õiguskaitsevahend vaid siis, kui laiendada ajakirjanduse vastutust kogu avaldatule (sh kommentaaride sisule).
- Internetis ei oma sisulist tähendust, on kõigile juurdepääsetav.

Inimväärikuse kaitse surmajärgselt

- Piiratum kaitse.
- Pole lahkunu isiklike tundmusi.
- Kaitse võimalik, kui elulugu jämedalt moonutatakse.
- Õigus ajaliselt piiratud ja õiguskaitse vajadus kaob koos mälestuse tuhmumisega isikust.

Kes vastutab õigusvastase väljenduse eest foorumis

- Postituse autor, jah.
- Foorumipidaja?
- Veebi puhul tehnilise lahenduse looja?
- Kommenteerimisteenuse pakkuja?

Foorumipidaja näide I

- Uudisteartiklile kommentaaride lisamise võimaldamise ainus eesmärk ei ole kohtupraktika kohaselt teabe (kommentaaride) tõhusam edastamine teistele teenuse kasutajatele nende taotluse alusel, vaid uudisteartikli täiendamine arvamuste ja hinnangute kaudu.

Foorumipidaja näide II

- Esimene foorumipidaja vastutust jaatav otsus nn *Heise-Forum* kaasus Saksamaal 2007.a
- Kättesaadav arvutivõrgus:
http://www.buskeismus.de/bgh/bgh_VIZ_R10106_forum.pdf

Foorumipidaja vastutus III

- Kas postitaja identiteedi teadmine välistab FP vastutuse?
- FP vastutab postituse sisu eest, kui ta on sellest teadlik.
- “Teadmise kontseptsiooni” vaieldavus.
- Kas kolmanda isiku teadlikkus postituse sisust võrdsustada FP teadmiselega?
(moderaatorid/administraatorid)

Põhiõiguste konflikt ja selle ulatus I

- Väljendusvabadus õigusdoktriinides kõrgelt tunnustatud, kuid oma ulatuses erinev.
- Euroopalik väljendusvabaduse doktriin tugineb EIÕKonv art 10 ja Euroopa Kohtu tõlgendustele.
- Tuginetakse nn õiguspärasuse ja demokraatlikus ühiskonnas vajalikkuse testile.

Rikkumise ulatus - individuaalsfäär

- Isiku enesemääramisõigus, näiteks isiku võimed ja iseloomomadused, kujutis. Tegemist on inimese isikliku omapära ehk identiteedi alahoidmisega tema suhetes välismaailmaga, tema ühiskondlikus, majanduslikus ja tööalases tegevuses. Inimest kaitstakse kui ühiskonna liiget, kellel on vastavad väljapoole äratuntavad sidemed oma kogukonnaga ja siia alla jäävad ka isiku võimed ja isikuomadused.

Rikkumise ulatus - privaatsfäär

- Õigus perekonna- ja eraelu puutumatusetele (PS § 26), kodu puutumatus (PS § 33) ja sõnumi saladus (PS § 43). Teise isiku sekkumine inimese iseolemisse või eraellu. Ei hõlma mitte üksnes seda, mis toimub isiku korteris või majas, vaid ka piiritlemata ruumis (nt mahajäetud paigas, üksildases kohas). Privaatsfääri ei kaitsta, kui isik ise näitab nõusolekut selleks, et avalikustada tavaliselt privaatsetena vaadeldavaid olukordi.

Rikkumise ulatus - intiimsfäär

- Intiimsfääri kuuluvad inimese südametunnistuse-, usu- ja mõttevabaduse ning delikaatsed isikuandmed. Siia alla kuulub sisemine mõtte- ja tundemaailm (nt õigus vagadusele või kõlbelsele puhtusele), intiimsfääri välisteks ilminguvormideks on usalduslikud kirjad, päevikukirjed, saladuses hoitavad olukorrad ja juhtumid, seksuaalelu üksikasjad ja tervislik seisund, usk ja veendumused.

Konflikti ületamise võimalikkus

-
- Kus läheb piir väljendusvabaduse õiguse kasutamise ja õigusrikkumise vahel?
  - Erinevate põhiõiguste kaalumine.

Euroopa Inimõiguste Kohtu lahend ***Shabanov and Tren vs. Russia***

- Kuigi erinevad isikud võivad üldiselt objektiivselt baasilt teha erinevaid järeldusi (väärtusotsustusi), ei või väärtusotsustus olla lihtsalt väljamõeldis. Samuti peab selle avaldamisel lähtuma heast tahtest ja üldisest huvist ning hinnangutes ei tohi kalduda vulgaarsustesse, teadlikku solvamisse ega inimväärikuse alandamisse.

Konflikti ületamise võimalikkus

II

- Üksikisik peab taluma arvamus ja enda kohta andmete avaldamist kui üht sotsiaalse reaalsuse osa.
- Arvesse tuleb võtta, kas erinevate arvamuste avaldamine toimub arvamuste avalikus konkurentsisis või selles mitteosaleva kolmanda isiku suhtes.

Konflikti ületamise võimalikkus

III

- Avalikus diskussioonis tuleb taluda ka kriitikat, mis on tehtud üliteravas ja poleemikat tekitavas vormis, sest vastasel juhul tekib väljendusvabaduse piiramise või kitsendamise oht.
- Väärtushinnangud ei ole kaitstud väljendusvabaduse õigusega, kui nad on suunatud sellele, et isikut teotada ja alandada või nad on formaalselt solvavad.

Argumendid vastutuse poolt I

- Postituse autoril ei pruugi olla raha, et hüvitada tekkinud kahju
- Postituse autori leidmine võib olla keerukas ja tema hagemine kulutab liigselt ressursse
- Postituse autori vastutusele võtmine ei taga, et rikkumine Internetis lõpetatakse

Argumendid vastutuse poolt II

- FP-d ise ajendavad isikuid “kuumadel teemadel” anonüümselt kommenteerima
- Foorumi küllastajate arvust ja kommentaaride hulgast sõltub FP populaarsus ja reklaamitulu
- Postituse autor pole sageli tuvastatav

Argumendid vastutuse vastu

- Keeruline hinnata kiirkorras väljenduse õigusvastasust.
- Avalik väljendusvabadus võib saada põhjendamatult riivatud, sest hirmust vastutuse eest kustutatakse rohkem kui vajalik.
- Tehnilised raskused

Kokkuvõtteks

- Vajalik ühtne kohtupraktika: kes vastutavad, millised on nende vastutuse alused ja kui suured peaksid olema hüvitised.